Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Matti Heikurainen
ylimetsänhoitaja; puh.040 187 3202
matti.heikurainen@mmm.fi

4.12.2018
Asiantuntijakuuleminen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta c/o

carl.selenius@eduskunta.fi

PUUTAVARANMITTAUSLAIN TULKINTAKYSYMYKSET

Tarkastelun kohteena olevat lainkohdat ovat seuraavat:

> **2 § Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön**
> (1 mom.) Tätä lakia sovelletaan jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen kauppahinnan, työn tekemisen määrän perusteella suoritettavan palkan tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määrittämistä varten, jos 3 §:ssä ei muuta säädetä. Lakia sovelletaan myös laadun mittaamiseen, jos laatua käytetään arvoltaan erilaisten jalostamattoman puutavaran ositteiden jakoperusteena.
> …
>
> **23 §Mittaustoimituksen päättyminen ja mittausasiakirjojen säilyttäminen**
> Mittaustoimitus katsotaan päättyneeksi, kun sitä koskeva 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu mittausasiakirja on laadittu ja lähetetty tai luovutettu mittausosapuolille 24 §:n mukaisesti.
>
> Mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittaustuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea.
> …

1. Laadun mittauksen merkitys

Olennaista on ymmärtää laissa käytettyjen käsitteiden merkitys.
* **laadun mittaaminen** = puutavaranmittauslain 4 §:n 3 kohdan mukaan: ”*puutavaran osittelua laadun perusteella, silmämääräistä laadun määrittämistä ja laadun suoraa mittausta perustuen puuaineen ominaisuuksiin”*
* **puutavara** = rungosta katkaisemalla tehty jalostamaton pölkky. Jalostamaton puutavara syntyy katkaisuhetkellä. Puukaupan puutavara muodostaa perusjoukon, jota voidaan osittaa mitattujen laatuun vaikuttavien tekijöiden perusteella ositteisiin, jotka ovat arvoltaan erilaisia (tukki / kuitu)
* **osite** = matemaattinen käsite, joka kuvaa perusjoukon osaa, joka on jonkin (mitatun) tekijän suhteen samanlainen
* **osittelu** = perusjoukon jakamista ositteisiin (ei siis tarkoita rungon katkaisemista osiin, vaan katkaisemalla jo tehtyjen pölkkyjen muodostaman perusjoukon lajittelua eri ositteisiin)
* **jakoperuste** = Lain 2 §:n yhteydessä käytettynä käsitteenä tarkoittaa laatutekijöitä, joiden perusteella pölkkyjen muodostama perusjoukko **jaetaan** erihintaisiin ositteisiin tukkiositteeksi ja kuituositteeksi. Ei tarkoita lain 2 §:n yhteydessä rungon katkaisua.

Puutavaranmittauslaki tarkoittaa laadun mittauksella sitä **mittausta**, jonka perusteella puukaupan puutavara (pölkyistä muodostuva perusjoukko) on ositettu tukkihintaiseen ja kuituhintaiseen ositteeseen.

Laki edellyttää, että pölkkyjen pituudet ja läpimitat pitää mitata sopimuksessa sovittujen laatukriteerien (tukin pituus ja läpimittaluokat) mukaisesti. Lisäksi jos sopimuksessa on esim. kuivan oksan läpimittarajauksia, niin laki edellyttää, että kuivan oksan läpimitta mitataan sopimuksen mukaisesti.

Puutavaranmittauslaki ei ota kantaa siihen, miten pölkyt on katkottu. Rungon katkonta on sopimuskysymys.

2. Mittausosapuolelle pyynnöstä luovutettavien tietojen laajuus

Pyydettäessä luovutettavien tietojen sisältö on yksiselitteinen kuormainvaakamittauksen tai pinomittauksen osalta. Kummankin osalta tulee lisätietopyynnön perusteella luovuttaa mittaustuloksen laskennassa käytetyt perusteet (painomittauksessa mitattu paino, käytetty tuoretiheystaulukko ja pinomittauksessa kehysmitat ja pinotiheystekijät jne.).

Hakkuukonemittauksen tapauksessa lisätietopyynnön tietosisällön tulkinta on erilainen, koska **hakkuukonemittaus jo käsitteenä on kuutiotilavuuden tarkkaa suoraa mittaamista**. Eli hakkuukonemittauksen tulosta ei tarvitse muuntaa tilavuudeksi millään valinnaisella perusteella, jonka voisi lisätietopyynnössä ilmoittaa.

On esitetty, että hakkuukonemittauksen yhteydessä annettavien lisätietojen tulisi olla niin tarkkoja pölkkylistoja, että niistä voisi laskemalla päätyä mittausasiakirjan tulokseen. Tällainen tulkinta ei saa tukea lain valmisteluasiakirjoista. Tällainen tulkinta ei ole myöskään tarkkaan ottaen looginen, koska eri mittaustavoilla lasketut tulokset poikkeavat aina (+ tai -) hakkuukonemittauksella saadusta suorasta tarkasta yksilöllisestä mittaustuloksesta.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on mittausasiakirjaa (22 §) koskien todetaan, että *”Mittaustuloksen kirjaaminen vastaisi asiallisesti nykyistä lakia.”* Siksi on hyödyllistä tarkastella tässä yhteydessä myös vanhan lain käytäntöjä.

Aiemman vanhan puutavaranmittauslain (364/1991) mukaan:
*”**10 § (14.2.1997/159)***
…”Luovutusmittauksesta on laadittava päivätty asiakirja, johon merkitään seuraavat tiedot:
…
”2) mittaustulos tai tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea”
…
Hakkuukonemittauksen tapauksessa säädöstä voidaan tulkita niin, että hakkuukonemittauksen tulosta ei olisi vanhan lain mukaan tarvinnut täydenentää, koska pelkkä mittaustuloksen esittäminen katsottiin riittäväksi. Voimassa olevan lain perusteluissa ei mainita, että tietoluovutusten laajuutta olisi ollut tarkoitus merkittävästi laajentaa.

Edellä esitetyn perusteella voimassa olevan puutavaranmittauslain 23 §:n 2 momentin tietoluovutusta voidaan tulkita niin, että lisätietopyynnön perusteella tulisi voida arvioida sitä, onko puukauppasopimuksessa sovittuja läpimitta- ja pituusluokkia käytetty, ja sisältyykö koko hakkuukohde mittaustodistuksen tulokseen. Nämä tietotarpeet voidaan tyydyttää suhteellisen karkeilla runkojen sekä pituus- ja läpimittaluokkien summatiedoilla.

Mittausosapuolet voivat vapaaehtoisuuteen perustuen antaa tätä laajempia suosituksia, mutta niitä ei ole käsitykseni mukaan mahdollista vaatia puutavaranmittauslain perusteella.

Tarkemmat tietoluovutusvaatimukset johtavat keskusteluun siitä, missä vaiheessa tietoluovutus ylittää liikesalaisuuden suojan, tai lain soveltamisalan. Näitä tapauksia on käsitelty tarkemmin liitteenä olevissa lain valmisteluun liittyneissä asiantuntijalausunnoissa.

Matti Heikurainen

Liitteenä:
- MMM:n vastaus MTK:n tulkintapyyntöön (26.11.2016, nro 1820/04.04.02.00/2018)
- Täydentävä lausunto asiantuntijakuulemisesta 11.4.2013 MMM 009:00/2011
- Täydentävä lausunto tietoluovutuksen rajaamisesta 22.4.2013 MMM 009:00/2011